

Geacht College van Burgemeester en Wethouders,

Betreft: verdieping van de samenwerking via een verkenning van aandeelhouderschap in Stedin

I Stedin en de aandeelhouderscommissie: een korte introductie

Stedin is als regionale netbeheerder de organisatie die de energienetten in uw gemeente beheert en onderhoudt. Naast uw gemeente omvat het totale verzorgingsgebied van Stedin een groot deel van de provincies Utrecht, Zeeland, een groot deel van Zuid-Holland en bepaalde delen van Noord-Holland en Friesland. Hieronder vallen drie van de vier grootste steden van Nederland, de Rotterdamse en Zeeuwse haven, zware industrie en glastuinbouw. Kenmerkend voor het verzorgingsgebied van Stedin is de dynamische omgeving van dichtbebouwde gebieden naar landelijk gelegen gemeentes.

Als netwerkbedrijf heeft Stedin de taak om het energienet veilig en betrouwbaar te houden en zorg te dragen voor de leveringszekerheid van energie, oftewel de uitvalduur zoveel mogelijk te beperken. Stedin is hierbinnen verantwoordelijk voor het beheren, onderhouden en aanleggen van gasleidingen en elektriciteitsnetten in uw gemeente. Daarnaast faciliteert Stedin de energiemarkt. Concreet zorgt Stedin dus niet alleen voor het transport van gas en elektriciteit, maar sluit ze bijvoorbeeld ook laadpalen aan voor elektrische mobiliteit en faciliteert ze dat er voldoende capaciteit is zodat duurzame energiebronnen zoals zonnepanelen en windmolens kunnen “invoeden” op het net.

De Aandeelhouderscommissie van Stedin is een vertegenwoordigend en adviserend orgaan van en voor de 44 aandeelhoudende gemeenten.

II Aanleiding voor deze brief

Als bestuur en Aandeelhouderscommissie (hierna: AHC) van Stedin Groep verkennen we graag met u of we onze bestaande samenwerking zouden kunnen verdiepen via een participatie en aandeelhouderschap in Stedin.

Als aanleiding daartoe identificeren Stedin en de AHC twee hoofdpunten, hetgeen we in deze brief onder punt III en IV, de brochure en bij voorkeur ook graag in gesprek met u willen toelichten.

III Asymmetrie tussen verzorgingsgebied en aandeelhouders

Eerste punt is dat er een relatief grote asymmetrie is tussen het aantal overheden in Stedin's verzorgingsgebied en het aantal overheden dat daadwerkelijk aandeelhouder is. Het verzorgingsgebied is door historische fusies van gemeentelijke energiebedrijven enerzijds, maar juist ook door de onderlinge verkoop van energiebedrijven ontstaan. Voorbeelden hiervan zijn de verkoop (2002) van energiebedrijf REMU (regio Utrecht) aan Eneco (de voorloper van Stedin) en de verkoop (2017) van Enduris en DNWG (Zeeland) aan Stedin.

Derhalve is het verzorgingsgebied niet een logisch aaneengesloten gebied. Daarnaast hebben deze historische ontwikkelingen ervoor gezorgd dat op dit moment 44 gemeenten aandeelhouder zijn, terwijl het verzorgingsgebied van Stedin vijf provincies en meer dan 100¹ gemeenten telt. Kortom circa een derde van de gemeenten in het verzorgingsgebied is aandeelhouder.

Hoewel diverse gemeenten dus geen eigenaar (meer) zijn van een netbeheerder en diens energienetten, ligt er tegelijkertijd wel een grote opgave voor die energienetten in uw gemeente waardoor als er geen veranderingen optreden “slechts” 44 gemeenten hier verantwoordelijkheid moeten dragen. Dit is ook een aandachtspunt dat de door Rijksoverheid aangestelde commissie Kist al in een eerder stadium heeft geconstateerd². Daarbij geldt ook dat de andere twee grote netbeheerders Alliander en Enexis in veel sterkere mate dan bij Stedin het geval is een overlap kennen tussen de overheden in het verzorgingsgebied en de overheden die aandeelhouder zijn.

Vanuit proportionaliteit en solidariteit (zie onder) lijkt dat Stedin en de AHC geen wenselijke situatie en zien wij meer in de kracht van het collectief, wat gaat over meerdere overheidslagen variërend van gemeenten, en provincies in Stedin's verzorgingsgebied tot aan de Staat. Immers elk van deze partijen heeft baat bij een adequate uitrol van de energietransitie met de focus op financiële robuustheid bij Stedin waardoor ze kan blijven investeren in netcapaciteit en -kwaliteit.

IV Proportionaliteit en solidariteit als oplossing voor Stedin's kapitaalbehoefte

Tweede punt is vooral een combinatie van de maatschappelijke en financiële belangen die met Stedin gemoeid zijn.

U en andere gemeenten en provincies hebben een zekere positie en regie bij de uitrol van de energietransitie, zoals rondom de Regionale Energie Strategieën (RES'en), laad-infrastructuur agenda's en warmtetransitievisies. Gezien de uitdagingen die voor ons liggen, is een goede energie-infrastructuur binnen het verzorgingsgebied van Stedin van groot maatschappelijk belang.

Tegelijkertijd zorgt deze energietransitie en alle daarvoor noodzakelijke investeringen in het energienet ervoor dat Stedin de komende jaren extra eigen vermogen nodig heeft. Nederland heeft immers tot doel om versneld over te gaan op schone energie uit hernieuwbare bronnen. Om de doelen uit het Klimaatakkoord te halen moet Nederland de komende decennia haar CO₂-uitstoot flink inperken. Daarboven komen de aangescherpte doelstellingen van de Europese Unie (FIT for 55), de ambities van het laatste regeerakkoord en de gevolgen van de recente ontwikkelingen in de Oekraïne. Stedin voorziet tot aan 2030 dat de energietransitie binnen haar verzorgingsgebied versnelt door toenemende elektrificatie, wat zich uit in de verdere groei van zonne- en windenergie, laadpunten en een toename van warmtepompen voor de verwarming van woningen.

Daarnaast heeft Stedin de verantwoordelijkheid om gemeentes en provincies binnen haar verzorgingsgebied van een betrouwbaar en betaalbaar energienetwerk te blijven voorzien. De versnelling van de energietransitie en economische ontwikkelingen zoals rondom de woningbouw zouden er niet toe mogen leiden dat storingen op het netwerk kunnen toenemen.

¹ Stedin Groep, 2022. *O.b.v. van aansluitingen voor gas en elektriciteit (klein- en groot verbruik) is Stedin actief in 124 gemeenten.*

² Commissie Kist, 2008. *Rapport: Publiek aandeelhouderschap in energiebedrijven (o.a. pag.54-55).*

Voornoemde ontwikkelingen leiden tot een verdere versnelling en vergroting van de investeringen en daarmee de eigen vermogensbehoefte. Om enerzijds deze versnelling te financieren en anderzijds het energienet betrouwbaar en betaalbaar te houden heeft Stedin een vermogensversterking van € 1,8 miljard nodig om de energietransitie en economische ontwikkelingen maximaal te faciliteren en het beheer en onderhoud goed uit te voeren.

Kortom, met dit eigen vermogen blijft Stedin voldoende kredietwaardig en financieel robuust waardoor ze kan blijven investeren in de energietransitie door het verslimmen (digitaliseren) en versterken van haar energienetten uit het oogpunt van veiligheid en de capaciteit.

Bij een vermogensvraag is het logisch om in eerste aanleg de bestaande aandeelhouders aan te spreken. De bestaande aandeelhouders hebben eerder al een bijdrage geleverd in de vermogensversterking van Stedin, onder meer door een kapitaalstorting van €200 miljoen en de verkoopresultaten van dochterondernemingen toe te voegen aan de reserves en “in” Stedin te laten en niet als dividend uit te keren. Een voorbeeld daarvan is het resultaat van € 251 miljoen door de verkoop van Joulz dat is gebruikt om het eigen vermogen te versterken. Relevant om te vermelden is dat naast een vermogensversterking via de uitgifte van nieuwe aandelen ook een breed palet aan andere instrumenten is onderzocht. Echter, andere instrumenten zoals als subsidies, leningen en garanties zijn naar mening van Stedin en de AHC geen adequate lange termijn oplossing voor het probleem. Goed om te benoemen is dat diverse gemeenteraden van de bestaande aandeelhouders ook hebben gevraagd of er geen private partijen geïnteresseerd zouden zijn om in Stedin te investeren. Een valide vraag, echter op basis van de Gas- en Elektriciteitswet³ mogen netbeheerders als Stedin enkel in eigendom zijn van openbare lichamen zoals gemeenten, provincies en de Staat en kunnen private partijen zoals bijvoorbeeld pensioenfondsen niet participeren.

Ook u heeft baat bij een sterke netbeheerder. Daarom lijkt het Stedin en de AHC vanuit proportionaliteit en solidariteit logisch om te verkennen of u en andere gemeenten in het verzorgingsgebied mogelijk interesse hebben in het aandeelhouderschap en Stedin's vermogensversterking breder te bezien dan het huidige “smaldeel” van bestaande aandeelhouders. Daarnaast is bekend dat wij in samenwerking met de andere netbeheerders met de Staat in gesprek zijn over welke bijdrage het Rijk zou kunnen leveren in deze kapitaalbehoefte van €1,8 miljard⁴.

Tot slot is het logisch om het aandeelhouderschap uit te breiden middels de toetreding van gemeenten en provincies uit het verzorgingsgebied omdat de energietransitie een complexe opgave is en veel samenwerking vergt voor goede en tijdige ruimtelijke inpassing. Via het aandeelhouderschap kunnen de belangen van overheden ten aanzien van de vormgeving van de ruimtelijke inpassing optimaler worden gelijkgeschakeld met die van strategische rationale om het aandeelhouderschap en verzorgingsgebied meer op een lijn te brengen. Een voorbeeld is de commissie energietransitie voor aandeelhouders. In deze commissie worden strategische vraagstukken besproken over bijvoorbeeld elektrisch vervoer, warmte, geothermie, waterstof en energieopslag. Onderwerpen die naar verwachting voor u ook zeer relevant zijn. We hopen dat u ook aan deze commissie als aandeelhouder deel kan nemen.

³ Artikel 93, respectievelijk artikel 85 van de Elektriciteit- en Gaswet.

⁴ Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, 8 februari 2022. Brief aan Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Kamerbrief met een periodieke update over de schaarse transportcapaciteit op het elektriciteitsnet.

Kortom: de maatschappelijke toegevoegde waarde van een goede energie-infrastructuur is in het belang van alle overheden in het verzorgingsgebied van Stedin en daarom is het logisch dat zij gezamenlijk hun inhoudelijke en financiële betrokkenheid tonen via het aandeelhouderschap en de bijbehorende vermogensversterking.

IV Vervolgproces

Bij deze brief ontvangt u een informatiebrochure. Deze brochure beschrijft de uitdaging van de energie-transitie in het algemeen, voor Stedin specifiek en voor alle gemeenten en provincies binnen het verzorgingsgebied in het bijzonder.

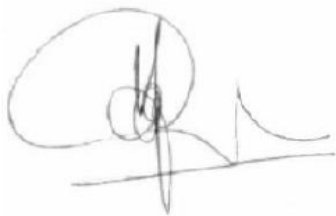
In vervolg op deze brief en informatiebrochure organiseren wij op 10 juni 2022 een digitale informatie bijeenkomst (digitaal). Deze bijeenkomst is bedoeld voor bestuurders en ambtenaren.

In deze bijeenkomst gaan wij nader in op de maatschappelijke uitdagingen in het algemeen en het proces om samen te verkennen in welke mate u en andere overheden een rol zouden kunnen spelen om in Stedin's vermogensbehoefte te voorzien. Uiteraard biedt dit ook de mogelijkheid om in te gaan op uw vragen en onderwerpen die bij dit vraagstuk komen kijken zoals wat de implicaties zijn voor Stedin als de vermogensversterking onvoldoende van de grond komt, welke meerwaarde aandeelhouderschap heeft ten opzichte van uw huidige positie, welke zeggenschap u krijgt en het proces om tot antwoorden te komen op de vragen wat de financiële bandbreedte en het rendement c.q. de dividendbaat is indien u wenst te participeren.

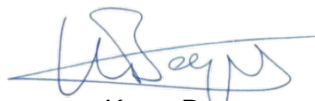
Heeft u voor die tijd vragen dan kunt u contact opnemen met Wigge van Bemmelen van Stedin Bestuurlijke Zaken (fm_bestuurlijkezaken@stedingroep.nl of 06-29332135).

Wij gaan graag met u in gesprek.

Met vriendelijke groet,

Arjan van Gils
Voorzitter AHC Stedin Groep

Koen Bogers
CEO | Voorzitter RvB Stedin Groep